

Slag bij Leipzig

 [51° 15' NB, 12° 38' OL \(Kaart\)](#)

Uit Wikipedia, de vrije encyclopedie

Slag bij Leipzig

Onderdeel van de [napoleontische oorlogen](#)

Kaartje van het gevecht.

 Datum [16–19 oktober 1813](#)

Locatie [Leipzig](#)

Resultaat Beslissende overwinning van de [Zesde Coalitie](#)

Strijdende partijen

 Franse Keizerrijk	 Oostenrijk
 Hertogdom Warschau	 Pruisen
 Rijnbond	 Rusland
 Koninkrijk Italië	 Zweden
 Napels	 Saksen
 Saksen	(18–19 oktober)
(16–17 oktober)	

Leiders en commandanten

 Napoleon Bonaparte	 Prins van Schwarzenberg
 Józef Poniatowski †	 Gebhard von Blücher
 Frederik August I	 Prins Karel Johan van Zweden
	 Barclay de Tolly
	 Levin August von Bennigsen

Troepensterkte

191.000 330.000

Verliezen

38.000 dood of gewond 52.000 dood of gewond
30.000 gevangengenomen

De **Slag bij Leipzig** of **Volkerenslag**, op 16–19 oktober 1813, werd uitgevochten door de coalitielegers van [Rusland](#), [Pruisen](#), [Oostenrijk](#) en [Zweden](#) tegen het [Franse](#) leger van [Napoleon Bonaparte](#). Napoleons leger bevatte ook [Poolse](#) en [Italiaanse](#) troepen en Duitsers van de [Rijnbond](#). Bij de strijd waren meer dan 500.000 soldaten betrokken en deze was daarmee de grootste veldslag in Europa vóór de [Eerste Wereldoorlog](#). De slag voerde tot ongeveer 90.000 doden en gewonden.

Napoleon werd verslagen en gedwongen terug te keren naar Frankrijk terwijl zijn tegenstanders verder in de aanval gingen. Ze vielen het grondgebied van Frankrijk in het begin van het volgende jaar binnen. Napoleon werd gedwongen af te treden en werd in het voorjaar verbannen naar [Elba](#).

[Zesde Coalitieoorlog](#)

[Möckern](#) · [Lützen](#) · [Bautzen](#) · [Großbeeren](#) · [Katzbach](#) · [Dresden](#) · [Kulm](#) · [Dennewitz](#) · [Göhrde](#) · Leipzig · [Hanau](#) · [Sehested](#) · [Brienne](#) · [La Rothière](#) · [Mincio](#) · [Champaubert](#) · [Montmirail](#) · [Château-Thierry](#) · [Vauchamps](#) · [Mormans](#) · [Montereau](#) · [Bar-sur-Aube](#) · [Craonne](#) · [Laon](#) · [Reims](#) · [Arcis-sur-Aube](#) · [La Fère-Champenoise](#) · [Saint-Dizier](#) · [Montmartre](#) · [Parijs](#)

Achtergrond

Eind 1812 kreeg de [veldtocht van Napoleon naar Rusland](#) voor de Fransen een bijzonder slechte afloop, waarbij het merendeel van de mannen die dienden in de [Grande Armée](#) sneuvelde. De Franse keizer trok zich met zijn troepen in korte tijd terug en hij vluchtte naar [Parijs](#). In de bestuurlijke kringen van Europa drong het besef door dat zich een ideale gelegenheid voordeed om grondgebieden die met zwaar militair geweld onder bestuur van Napoleon waren gebracht, terug te veroveren. Het nam echter enige tijd voordat de onderworpen staten een tegenmacht konden vormen en organisatorisch in staat waren manschappen op de been te brengen. Ook de Franse keizer probeerde een nieuw leger op de been te krijgen. Dat bleek niet zo eenvoudig. Frankrijk was in 1811 in een economische recessie beland, een van de redenen voor de Russische expeditie. Na een revolutie en twintig jaar van zware oorlogvoering was het land letterlijk en figuurlijk leeggebloed.

Noodgedwongen liet Napoleon in het voorjaar van 1813 een vrij kleine strijdmacht, slecht uitgerust en getraind en voornamelijk bestaande uit jonge rekruten en onwillige mannen van middelbare leeftijd, naar het oosten opmarcheren. Hij begreep dat zijn enige kans bestond uit het in wezen herhalen van de campagnes van 1805, 1806 en 1809, waarin hij zijn vijanden politiek verdeeld had om ze afzonderlijk te verslaan. Als de Russen, Pruisen en Oostenrijkers gezamenlijk tegen hem in het veld zouden treden, zou hij geen enkele kans maken.

Daarnaast stond het Britse leger in Spanje, dat onder het commando van generaal [Arthur Wellesley](#) stond, op het punt de Fransen in de [Iberische Oorlog](#) te verslaan. In deze periode werd langzamerhand de [Zesde Coalitie](#) tegen Frankrijk gevormd. Deze coalitie bestond uit het [Verenigd Koninkrijk](#), [Rusland](#), [Spanje](#), [Portugal](#), [Pruisen](#), [Oostenrijk](#), [Zweden](#) en enkele kleinere Duitse staten.

Napoleon streefde naar het herstel van zijn macht in Duitsland. Zijn legers hadden de overhand in twee zware veldslagen, de [Slag bij Lützen](#) op [2 mei](#) en de [Slag bij Bautzen](#), op [20 mei](#) tegen de Russisch-Pruisische troepen. Dit leidde tot een korte wapenstilstand.

Herfstcampagne

Aan het begin van de herfstcampagne telde het Franse veldleger in Saksen in totaal ongeveer 400.000 man, en het geallieerde veldleger 500.000. De Fransen hadden het voordeel van een centrale positie en van grote voorraden in verschillende vestingen. Het geallieerde veldleger was verdeeld in drie legers onder het bevel van de Pruisische maarschalk [Gebhard Leberecht von Blücher](#), [Karel XIV van Zweden](#), [de kroonprins van Zweden](#) (vroeger bekend als de Franse maarschalk Jean-Baptiste Bernadotte) en de [Oostenrijkse](#) maarschalk [Karl Philipp zu Schwarzenberg](#). Dankzij zijn centrale positie kon [Napoleon](#) elk vijandig leger apart aanvallen met een overmacht, terwijl hij de andere twee legers met minder troepen op een afstand hield. De strategie van de geallieerden bestond in het ontwijken van een veldslag met Napoleon en aan te sturen op gevechten met zijn [maarschalken](#). Pas als de drie geallieerde legers samengevoegd waren, mocht er slag geleverd worden met de hoofdmacht onder het bevel van Napoleon in eigen persoon.

De campagne begint

Napoleon en [Poniatowski](#) bij Leipzig, geschilderd door [January Suchodolski](#)

Napoleon opende de campagne door met 130.000 man op Blüchers leger van [Silezië](#) (95.000 man) op te marcheren. Tevens liet hij maarschalk [Oudinot](#) met het leger van Berlijn (70.000 man) tegen het leger van het Noorden (107.000 man) opmarcheren. Het leger van [Bohemen](#) (200.000 man) werd opgehouden door de passen van Bohemen af te sluiten. Conform de geallieerde strategie trok Blücher terug om zo te voorkomen slag te leveren met de hoofdmacht onder Napoleon. De legers van het Noorden en Bohemen rukten op. Oudinot raakte slaags met het Pruisische korps onder [Bülow](#), ondersteund door de Russen van [Wintzingerode](#) van het leger van het Noorden bij [Grossbeeren](#), maar leed een nederlaag.

Ondertussen bedreigde het leger van Bohemen Napoleons kostbare legervoorraden in [Dresden](#). Napoleon liet het leger aan de rivier de [Bober](#) onder bevel van maarschalk [Macdonald](#) en haastte zich terug, samen met zijn [garde](#) en trok al zijn reserves samen bij Dresden. De geallieerden waren zich nog van geen kwaad bewust en lanceerden een aanval op het nog zwak verdedigde Dresden. Kreten van *vive l'Empereur* deden vermoeden dat Napoleon in eigen persoon aanwezig was en volgens de geallieerde strategie was dit het teken om terug te trekken. Maar koning [Frederik Willem III van Pruisen](#) vond dat 200.000 geallieerde soldaten niet mochten vluchten voor de naam Napoleon. De volgende twee dagen volgde de [slag bij Dresden](#) waar Napoleon een klinkende overwinning behaalde op het leger van Bohemen. Helaas voor Napoleon verloor hij in de achtervolging, die op de slag volgde, het korps van [Vandamme](#) bij [Kulm](#).

[Étienne Jacques Joseph Macdonald](#) had niet stilgezeten en trok op tegen het geallieerde leger van [Silezië](#) (95.000 man). Blücher had gehoord dat Napoleon naar Dresden was gegaan en trok op tegen het Franse leger aan de Bober (90.000 man). Zo volgde de bloedige ontmoetingsveldslag [bij de Katzbach](#) die resulteerde in een geallieerde overwinning.

De campagne gaat verder

Tot nu toe had de geallieerde strategie gewerkt. Op Dresden na waren alle slagen gewonnen en kwam Napoleon steeds meer in het nauw te zitten. Maar de eindzege hadden ze nog niet bereikt. Napoleon benoemde [Ney](#) als commandant van een versterkt leger van [Berlijn](#) en trok zelf weer richting Blücher, die zich weer terugtrok. Ney werd echter vernietigend verslagen bij Dennewitz door het leger van het Noorden. Hierop veranderde Napoleon zijn strategie en wachtte af. Dit gaf Blücher de gelegenheid om aansluiting te zoeken met het leger van het

Noorden. Blücher stak de [Elbe](#) over bij Wartenburg, waar hij Bertrands korps een gevoelig verlies toebracht. Enkele dagen daarna stak ook de kroonprins van Zweden met een leger zonder veel problemen de Elbe over.

Napoleon zat met een groot probleem. Zijn voorraden te Dresden waren bijna uitgeput, hij had nu twee vijandelijke legers tegenover zich in plaats van drie en hij was in de minderheid. Met de twee legers die op het punt stonden samen te voegen kon Napoleon niet veel anders dan ze aan te vallen. Blücher wilde slag leveren, maar de Zweedse kroonprins hield zich aan de strategie en trok terug. Blücher volgde. Napoleon besloot terug te trekken richting [Leipzig](#). Napoleons hoofdmacht was reeds dicht bij Leipzig, maar de achterhoede onder maarschalk Murat moest nog volgen. [Murat](#) werd geconfronteerd met de voorhoede van het leger van Bohemen. Zijn orders waren om tijd te winnen, maar niet te veel in gevecht te raken. Murat raakte wel in gevecht en in de cavallerieslag bij Liebertwolkwitz werd hij verslagen.

Napoleon had nu al zijn beschikbare troepen verzameld bij Leipzig voor de laatste slag. De generaal Napoleon zou al lang hebben teruggetrokken richting de [Rijn](#), omdat zijn positie militair gezien onhoudbaar was. Maar hier was de politicus Napoleon bezig. Als hij terug zou trekken richting Rijn, zou hij waarschijnlijk nooit meer een goede positie in [Duitsland](#) kunnen herwinnen. En als Duitsland hem ontglipte, dan zou hij zijn troon weleens kwijt kunnen raken. Waar waren die decennia oorlog dan voor nodig geweest?

Slag bij Leipzig

Slag bij Leipzig door [Vladimir Moshkov](#); geschilderd in 1815

Napoleon organiseerde zijn troepen rond [Leipzig](#) om zijn bevoorradingslijnen te verdedigen en de geallieerden te weerstaan. Napoleon concentreerde zijn troepen op een lijn van [Taucha](#) tot [Stötteritz](#), waar hij zijn commandopost plaatste, die daarna in zuidwestelijke richting wendde naar [Lindenau](#). Het Oostenrijks-Pruisisch-Russische leger van Bohemen trok op vanuit [Dresden](#) en de Pruisisch-Russisch-Zweedse legers van het Noorden en Silezië vanuit het noorden. In het totaal hadden de Fransen ongeveer 190.000 troepen, de geallieerden 200.000 op de 16e, maar dat aantal zou groeien tot 330.000. Beide kampen hadden veel zware artillerie ter beschikking.

Het gevecht begon op de 16e met een aanval van het geallieerde leger van Bohemen bij de dorpjes [Wachau](#) en [Connewitz](#). Napoleon nam snel initiatief en viel de geallieerden aan. Napoleon haalde bijna de overwinning op het leger van Bohemen, maar hij miste zijn reserves, omdat deze op werden gehouden door Blüchers leger van Silezië bij [Möckern](#) en door generaal [Gyulai](#)'s Oostenrijkse korps bij [Lindenau](#). Eén vers Frans korps had de balans kunnen doen omslaan in Napoleons voordeel. De volgende dag vonden er slechts kleine gevechten plaats. De dag werd dan ook gebruikt door de geallieerden om versterkingen aan te

voeren (onder andere het gehele leger van het Noorden en het Russische reserveleger) en het hergroeperen van de troepen.

Op de 18e lanceerden de geallieerden een enorme aanval van alle kanten en gedurende de volgende 9 uur werden de Fransen langzaam teruggedreven naar Leipzig. De beide kampen leden zware verliezen en alleen de vastberadenheid van de Franse troepen voorkwam een doorbraak. Napoleon zag dat het gevecht slecht ging aflopen en tijdens de nacht van de 18e op de 19e begon hij de meerderheid van zijn troepen terug te trekken over de rivier [Elster](#). De terugtrekking verliep goed, tot in het begin van de namiddag per ongeluk de enige brug te vroeg werd opgeblazen door een bange Franse korporaal. De 30.000 achtergebleven Fransen konden dan ook niets anders dan zich overgeven of de rivier over zwemmen.

Na de slag

Het Völkerschlachtdenkmal te Leipzig

Het totaal aantal slachtoffers is onduidelijk. Men schat dat er 80.000–110.000 doden en gewonden vielen: de Fransen verloren 40.000 man en de geallieerden 55.000. Er werden ongeveer 30.000 Fransen gevangengenomen. Het gevecht dwong de Fransen definitief terug over de [Rijn](#). Enkele Duitse staten werden ook heroverd op Napoleon.

Zoveel doden en gewonden konden niet worden verzorgd, geborgen of begraven. Door de erbarmelijke hygiënische omstandigheden brak in en om Leipzig na de slag [tyfus](#) en [cholera](#) uit, de ziekten verspreidden zich snel door Duitsland en vervolgens door Europa.^[1] Een van de slachtoffers was de vader van de pasgeboren [Richard Wagner](#).

Het [Völkerschlachtdenkmal](#) bij Leipzig herinnert aan de vele tienduizenden slachtoffers van deze grote veldslag.

Zie ook

- [Herdenkingskerk van de Heilige Alexis \(Leipzig\)](#)

Externe link

- (de) (ru) (en) (fr) [Website 200-jarig jubileum Volkenslag](#)